

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЕРСКИ СЪВЕТ

Стратегия
за противодействие
на радикализацията и тероризма
(2015 – 2020 г.)

I. Увод

1. Настоящата стратегия отразява волята и вижданията на българското правителство за политики за противодействие на радикализацията и тероризма, с по-силен фокус върху превенцията, без да се подценява значимостта и ролята на реактивните мерки. Документът обединява действащите към момента стратегически и концептуални документи в тази сфера. Стратегията за противодействие на радикализацията и тероризма (СПРТ) има хоризонт на действие до 2020 г., с междинен преглед и актуализиране към средата на 2018 г. Стратегията е отворен документ, който може да бъде допълван с нови елементи при внезапни и значителни изменения в средата за сигурност.

2. Стратегията за противодействие на радикализацията и тероризма се основава на българските национални интереси, определени в съответствие с Конституцията, законите на страната и на Стратегията за национална сигурност на Република България. Настоящата стратегия съответства на Глобалната стратегия на Организацията на обединените нации за противодействие на тероризма¹, релевантните резолюции на Съвета за сигурност на ООН², съответните конвенции на ООН³, както и на Стратегията за вътрешна сигурност на Европейския съюз⁴, Стратегията на Европейския съюз за борба срещу тероризма⁵; Стратегията на ЕС за борба срещу радикализацията и набирането на терористи⁶, Решенията на Срещата на върха за противодействие на насилствения екстремизъм⁷ и приетите планове за действие. СПРТ взема под внимание целите на Националната стратегия в областта на миграцията, убежището и интеграцията, Националната стратегия за интеграция на лицата, получили международна закрила в Република България, Националната стратегия на Република България за интегриране на ромите, Стратегията за образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства.

3. Комплексът от мерки за противодействие на радикализацията и тероризма обединява дейностите на държавните органи, институции, организации и гражданите за изграждане и използване на способности за разкриване, възпиране, предотвратяване и активно противодействие на рисковете, заплахите и последиците, породени от насилствената радикализация и тероризма.

4. Противодействието на радикализацията и тероризма е всеобхватна, общодържавна, общонационална и многопластова дейност с единно ръководство, планиране, финансово и ресурсно осигуряване и с децентрализирано изпълнение, при което отделните структури имат относително голяма свобода на действие при постоянна и ефективна хоризонтална координация помежду си.

5. Радикализацията е комплексен, динамичен и сложен процес, който поражда заплахи за националната сигурност. Свързан е с поляризация и нарушаване на социалното единство в обществото и следва да му се противодейства на ранен етап чрез прилагането на мултидисциплинарен подход. В по-ранните етапи радикализацията е обратима и предотвратима. Това създава възможност за прилагане на широка гама от мерки по превенция на радикализацията, основана на идеологически и религиозни вярвания, осуетяване привличането на радикализирани лица към терористични структури, както и за дерадикализация и социална реинтеграция на бивши привърженици на антидемократични доктрини, използващи насилието като метод и/или участници в терористична дейност.

6. През последното десетилетие броят на терористичните атаки или на опитите за извършването им продължава да нараства в Африка, Азия и Близкия изток. Отбелязва се

¹ 60/288 The United Nations Global Counter-Terrorism Strategy;

² The United Nations Security Council Committees Pursuant to Resolutions 1267(1999), 1989 (2011), 1373 (2001), 1540 (2004);

³ United Nations Action to Counter Terrorism

⁴ EU Internal Security Strategy (ISS);

⁵ European Union Counter Terrorism Strategy;

⁶ EU Strategy for Combating Radicalisation and Recruitment to Terrorism;

⁷ Summit on Countering Violent Extremism and the adopted action plans.

нарастване на терористичната активност в съседни на Република България страни. В Европейския съюз, въпреки сравнително малкия брой терористични атаки и жертви, заплахата за сигурността на гражданите остава постоянна. В този смисъл тероризмът представлява сериозна опасност за българското общество и за държавните интереси.

7. Текущото състояние на средата за сигурност налага предприемането на адекватни мерки за ефективно противопоставяне на радикализацията и тероризма като основни заплахи за сигурността и интересите на Република България.

8. Държавните институции осъществяват непрекъснати и решителни действия за идентифициране и противодействие на всякакви форми и прояви на радикализация. Основните структури, които изпълняват функции по противодействие на радикализацията и тероризма, са Министерството на вътрешните работи, Държавната агенция „Национална сигурност“, Министерството на отбраната.

9. Българското правителство чрез своите правоохранителни и специални служби противодейства решително на всякакъв вид терористична дейност, включително и подготовката за осъществяването на такава дейност.

10. Противодействието на явленията, свързани с екстремизма, радикализацията и терористичните дейности, налага обединение на всички разполагаеми и релевантни национални ресурси или такива по линия на европейската и международната солидарност. При противодействието на горепосочените негативни явления е от съществено значение взаимодействието със страните от Европейския съюз, съюзниците от НАТО и други стратегически партньори.

II. Общи положения

II. 1. Термини и определения

11. **Радикализацията** е процес, по време на който се достига до крайност на мненията, възгледите, вярванията и идеологиите до степен на яростно отхвърляне на алтернативни на проповядваните идеи. Радикализацията се характеризира с решителна готовност за налагане на собствените възгледи и принципи над тези на останалата част от обществото чрез отхвърляне на конституционните устои на демокрацията и непризнаване на основните права на човека. Много често това води до споделяне на идеологията на насилието.

12. Радикализация, която води до насилие (насилствена радикализация), е явление, при което отделни личности или групи възприемат мнения, възгледи и идеи, които могат да доведат до актове на тероризъм.

13. **Насилственият екстремизъм** е явление, при което отделни личности или групи подкрепят или извършват идеологически мотивирано насилие, за да постигнат своите идеологически цели.

14. Екстремизмът и радикализацията, които водят до насилие, са явления, които поставят под заплаха основни ценности на Европейския съюз – демокрацията, човешките права, свободата и правовата държава.

15. **Дерадикализацията** е процес, най-често осъществяван посредством система от програми и мерки, имащи за цел да редуцират крайността на възгледите и да реинтегрират в обществото хора, които вече са радикализирани.

16. **Деангажиране** е процес, при който дадена личност се отказва от участие в радикална група или радикална дейност. Този процес на промяна не означава непременно, че съответната личност се е отказала от своите политически или идеологически виждания.

17. **Тероризъм** е всяко деяние с криминален характер, съпроводено с акт на насилие, което чрез преднамерено застрашаване на безопасността и живота на гражданите, както и на важни инфраструктурни обекти, има за цел да създаде страх и несигурност в обществото и

да дестабилизира институциите като средство за постигане на конкретни политически и идеологически цели.

18. Тероризмът е глобална заплаха и не е обвързан с конкретна религия, идеология, етнос или цивилизация⁸. Осъществява се от отделни лица или групи хора, които по същество извършват тежки престъпления срещу личността и обществото. Тези престъпни действия не могат да бъдат оправдани по никакъв начин и поради никакви причини.

Чуждестранни бойци са лица, които пътуват до държава, различна от държавата на произход или в която те пребивават с цел подготовка, планиране, извършване, предоставяне или участие в обучение за извършване на терористични актове.

II.2. Принципи на политиките за противодействие на радикализацията и тероризма

19. Стратегията за противодействие на радикализацията и тероризма се основава на следните принципи:

- Върховенство на закона и спазване на основните права и свободи на гражданите;
- Спазване на международните норми и сътрудничество с ООН, ЕС, НАТО, ОССЕ и СЕ;
- Координираност в дейността на органите на изпълнителната, съдебната и местната власт;
- Синергия между отделните елементи от системата за национална сигурност;
- Откритост и прозрачност при провеждането на политиката за противодействие на радикализацията и тероризма;
- Сътрудничество с гражданите и неправителствените организации.

II.3. Цели на Стратегията

20. Основните цели на Стратегията са:

- Превенция на насилствената радикализация на отделни личности или групи в българското общество;
- Противодействие на разпространителите на терористична и радикална пропаганда и лицата, набиращи членове на терористични организации;
- Предотвратяване и пресичане на терористична дейност на и от територията на Република България;
- Осигуряване чрез правни и институционални механизми на ефективно наказателно преследване на организаторите, извършителите и помагачите на действия, свързани с радикализация или тероризъм в Република България и в други държави;
- Минимизиране на последствията от терористична дейност;
- Изграждане на доверие в гражданите и обществото, както и на активност по отношение на противодействието на радикализацията и тероризма.

III. Среда за сигурност: рискове и заплахи за Република България

21. Актуалните рискове и заплахи за сигурността на Република България от радикализация и тероризъм са в голяма степен следствие от кризисни развития във външната среда на сигурност.

III.1. Външна среда за сигурност

⁸ „Reaffirming also that terrorism cannot and should not be associated with any religion, nationality, civilization or ethnic group...” - 60/288. The United Nations Global Counter-Terrorism Strategy

22. През последните няколко години ясно се проявява тенденция на разпространение и засилване на радикализацията и тероризма в глобален план, което засяга сигурността и интересите и на Република България. От особено значение за появата на тази тенденция са конфликтите и кризите в Близкия изток (Сирия, Ирак и Йемен), Африка (Либия, Мали, региона около езерото Чад и Африканския рог), Южна Азия (Афганистан и Пакистан), както и политическата и икономическата нестабилност в страни от Западните Балкани.

23. Тероризмът е сред основните заплахи за сигурността, а също и за живота, здравето, свободите и правата на гражданите. Разпространението на оръжия за масово унищожение, нарастването на военните потенциали, глобализацията и лесният достъп до модерни информационни технологии, организираната престъпност, нелегалният трафик на хора, оръжия и наркотици; демографските, енергийните и екологичните проблеми, рисковете от технически и природни катастрофи са други източници на напрежение, които могат да се окажат в сложна взаимна причинно-следствена връзка с тероризма.

24. На този етап най-реалните и непосредствени рискове и заплахи за Република България от радикализация и тероризъм възникват като следствие от активността на различни терористични групировки и формирания с потенциал в глобален план, сред които т.нар. „Ислямска държава в Ирак и Леванта“ (ИДИЛ), „Ал Кайда“ и свързаните с тях аналогични структури.

25. Наличието на голям брой чуждестранни бойци от европейски държави в състава на различни екстремистки и терористични формирания в конфликтните зони увеличава риска иззаплахата срещу Република България. Завръщащите се в страните на произход джихадисти, силно радикализирани и с богат боен опит, генерират сериозни рискове и заплахи за сигурността не само на съответните държави, но и за региона като цяло, включително за Република България. Тази категория лица имат повишен потенциал за пропагандиране на радикални идеи, за изграждане на логистични структури и мрежи за подпомагане на тероризма и за създаване на терористични формирания в района.

26. Преминаването през територията на България на чуждестранни бойци и завръщането им в страните на произход генерират рискове и заплахи за сигурността както на съответните държави, така и за България.

27. Конкретни рискове за страната ни произтичат от вълните нелегални мигранти от кризисни региони и държави към Европа, включително към и през Република България. Вероятността чрез този поток на наша територия да проникнат радикализирани и терористични елементи и групи е голяма.

28. Рискове от радикализация за Република България съществуват и във връзка с обучението на наши граждани в религиозни образователни центрове извън страната, където се проповядва екстремистка идеология. Не може да се изключи вероятността завръщащите се у нас след обучение лица да се ангажират в пропаганда на радикални идеи и опити за реализацията им в страната.

29. При цялостната оценка на съответните рискове за Република България следва да се има предвид и нарастващата обвързаност и сътрудничество под различни форми на терористичните формирания със структурите на организираната престъпност в Европа, особено в Западните Балкани. Подобно взаимодействие създава допълнителни предпоставки за засилване на радикализацията и на заплахите от тероризъм в региона.

30. Предвид комплексния характер на конфликтите и кризите в дестабилизирани региони и страни с влияние върху външната среда на сигурност, генериращи рискове и заплахи за Република България, може да се прогнозира, че евентуалното им разрешаване в средносрочно и дори в по-далечно бъдеще е малко вероятно. В този контекст рисковете и заплахите от радикализация и тероризъм за страната ни ще се съхранят, а при определени условия могат и да нараснат.

31. Привържениците на радикални и терористични идеи и практики във все по-голям мащаб и с нарастваща интензивност използват възможностите, които предоставя интернет

за разпространяване на вредни идеи и реализиране на престъпни цели. Сигурността в киберпространството във все по-голяма степен е уязвима от дейността на радикални и терористични групи. Нарастващ брой терористични организации развиват капацитета си и се стремят към осъществяване на подобни атаки в САЩ и ЕС.

III.2. Вътрешна среда за сигурност

32. Терористичният акт, осъществен на 18 юли 2012 г. на летището в Бургас, постави Република България във фокуса на вниманието на световната общественост.

33. Участието на страната в световната антитерористична коалиция поражда допълнителни рискове и заплахи за Република България и за българските контингенти в различни кризисни точки по света като потенциален обект на терористични действия.

34. Терористичните атаки и заплахи в редица европейски държави извеждат като потенциално възможна терористична заплаха активността на самостоятелно действащи терористи, които без преки връзки с известни терористични организации са в състояние да подготвят и планират нападения на територията на Република България и срещу българските интереси зад граница.

35. Съществена част от генераторите на рискове за националната сигурност, и най-вече терористичните и екстремистките формирования, имат мрежова организационна структура, което ги прави много гъвкави и адаптивни. Специфичната субординирана структура на службите за сигурност и обществен ред следва да се приспособява към новите изисквания за бърза оперативна координация между отделните компетентни хоризонтални нива, с цел по-ефективно противодействие на горепосочените престъпни организации и формирования. Ако не бъде осъществено приспособяването на службите за сигурност и обществен ред, могат да се създадат предпоставки за дефицит от възможности за противодействие.

36. По отношение на потока от незаконно влизащи в Република България имигранти е известно, че се стремят към държави - членки на ЕС, осигуряващи стабилни социално-битови и финансово-икономически условия, но не и към връщане в страната на произход. В същото време оставащите в Република България имигранти не могат да получат в пълна степен очакваните от тях придобивки. В тази връзка степента на радикализацията на тези общности лесно може да ескалира от нулева до критична под влияние на разнородни фактори.

37. Крайната бедност, социалната изолация и маргинализацията, с които се характеризират някои общности в страната, увеличават уязвимостта им към радикални религиозни или други идеологии.

38. Представители на български местни общности, дори без самите те да се стремят към участие в терористични организации като ИДИЛ, Ал Кайда и свързаните с тях структури, биха могли да подпомагат пътуващите през страната европейски бойци.

39. Въпреки предприетите законодателни промени все още е сериозно предизвикателство наказателното преследване на чуждестранните бойци, най-вече по отношение събирането на доказателства относно целите на пътуванията на доброволците и техните действия извън ЕС.

IV. Политика за превенция и противодействие на радикализацията и тероризма

IV. 1. Същност и специфика на радикализацията и тероризма

40. През последните години все по-видима става тенденцията в Европа тероризмът и насилственият екстремизъм да не се осъществяват от строго организирани, йерархични структури, а да са дело на малки самоорганизирани групи и дори отделни лица. Налице е тенденция за терористичен „франчайзинг“, т.е. припознаване и приемане на идеите, действията и посланията на друга водеща, по-голяма терористична организация.

41. Терористични групи и организации, екстремистки клетки и отделни радикализирани лица използват предимствата на технологиите и бързото развитие на интернет и социалните мрежи, за да разпространяват своята пропаганда по-широко, по-бързо и по-ефективно. Процесите се развиват предимно сред уязвимите части на европейските общества, като например младежи, които се чувстват изолирани, дискриминирани или не притежават достатъчно добри умения за критична оценка на информацията, на която са изложени. Като резултат се създават предпоставки за насаждане на омраза между отделните религиозни и етнически групи в европейските общества. Република България не прави изключение от тези тенденции.

42. Традиционните правоохранителни методи и техники на дейност не са достатъчни за противодействие на процесите на радикализацията. Необходим е по-широкообхватен подход за предотвратяване и противодействие на това явление в различните му форми чрез ангажиране на различни по своя тип и насоченост на действие организации на гражданското общество.

43. Макар че българското общество не приема под никаква форма екстремистки идеологии и твърдо се противопоставя на всякакви форми на тероризъм, не може да се изключи вероятността отделни членове на това общество или чужди граждани, пребиваващи на територията на Република България, да станат съпричастни към подготовка и осъществяване на терористична дейност. Поради тази причина трябва да бъдат изградени както сред държавните институции на Република България, така и сред гражданското общество трайни знания и умения за установяване и противодействие на методите, пропагандата и съпътстващите ги условия, включително и условия на живот, които превръщат обикновения човек в терорист.

44. Радикализацията и тероризмът са сложни обществени явления, определени от многопластови обществени отношения, поради което изследването и анализът на процесите, факторите и степента на радикализация на отделни групи от българското общество изискват сериозен експертен и научен потенциал. Прилагането на ефективни мерки за превенция и противодействие на радикализацията и тероризма е възможно само на базата на задълбочени анализи и прогнози.

IV. 2. Превенция и противодействие на радикализацията

45. Превенцията и противодействието на процесите на радикализация, която може да доведе до насилие, изискват подход, който отчита взаимодействието между индивидуални уязвимости и мотивиращи фактори, от една страна, и външни идеологически влияния и екстремистка пропаганда, от друга, както и наличието на благоприятна среда за развитие на такива процеси.

46. Необходимо е изграждането на изследователски и аналитичен капацитет с цел изготвяне на анализи и оценки на процесите и факторите на радикализация, които да послужат за основа на мерки за превенция на тези негативни явления.

47. Прилагането на мултиинституционален подход и взаимодействието с представителите на гражданските и съсловните организации, неправителствения и частния сектор, местните общности, в т.ч. религиозните и общностните лидери в квартала и/или населеното място следва да е в насока на:

- Изграждане на работещи механизми за сътрудничество, диалог, обмен на информация и координация на дейностите, както на национално, така и на местно ниво.
- Разработване на механизми и индикатори за идентифициране, наблюдение и оценка на рисковете от радикализация на определени сегменти в обществото. Изграждане на система за ранно сигнализиране при прояви на радикализация както чрез водеща роля на служителите в непосредствен контакт с рискови групи от населението, т.нар. **служители на първа линия** (полицаи, учители, здравни, социални работници), така и чрез информационни канали за подаване на сигнали от граждани и близки на застрашени от радикализация лица.

- Изготвяне на специални програми за противодействие на радикализацията в нейните различни форми. Програмите се изготвят от компетентните органи на изпълнителната власт съвместно с неправителствените организации, религиозните и етническите общности и частния сектор и са насочени както към преодоляване на уязвимостите на определени лица и групи, така и към противодействие на различните екстремистки идеи и проявления, в т.ч. расизъм, ксенофобия, престъпления, извършени от омраза, и др.

48. Отговорностите и дейностите по превенция и противодействие на радикализацията следва да бъдат постепенно интегрирани в ежедневната работа на служителите „на първа линия“. Потенциалният ефект от този процес е увеличаване на вероятността за ранно идентифициране на радикализирани или уязвими елементи в обществото. Създаване на условия за ангажиране на нови актьори в тези усилия както в държавните институции, така и от неправителствения и частния сектор.

49. Развиване на националния капацитет чрез активно включване на компетентните структури в международни проекти и програми на Европол, Евроджъст, Европейската комисия (напр. *Мрежата за осведоменост по въпросите на радикализацията*, и *Консултативния екип за стратегически комуникации за Сирия*), Интерпол и др. по противодействие на радикализма.

50. Изграждане на действащи механизми за противодействие на езика на омразата, расизма и ксенофобията.

51. Създаване на механизъм за взаимодействие на правоохранителните органи и специалните служби с медиите, лидерите на религиозни и етнически общности и НПО за адекватна медийна политика в противодействие на радикалните идеи и прояви.

52. Формулиране и приемане на краткосрочни и дългосрочни мерки на държавно ниво, които да противодействат на всякакви прояви на насилствен екстремизъм и радикализация, насочени към:

- Повишаване устойчивостта на отделни хора или групи, уязвими към рекрутиране и пропаганда на екстремистки идеологии, с цел противодействие на фактори от типа „търсене“ или мотивационни фактори при уязвими групи, които допринасят за еволюцията им към възприемане, подкрепа и участие в екстремистки идеи, проекти и действия.

- Изграждане и развитие на ефективен механизъм за ранно разпознаване на знаците и проявленията на радикализация и идентифициране на уязвими лица за успешното прилагане на целенасочени интервенции на възможно най-ранен етап.

- Целево обучение и повишаване на знанията и уменията на служителите „на първа линия“.

- Изграждане на консултативен механизъм на местно ниво между държавни институции, местна власт, служители „на първа линия“, неправителствен сектор и граждански организации с цел прилагане на ранна превенция спрямо прояви на радикализация.

- Развиване на критично мислене и преценка сред младежите и уязвимите групи чрез образование, възпитание, спорт и повишаване на осведомеността за демократичните ценности и предлагане на алтернативни ролеви модели, перспективи за развитие и поле на действие и реализация.

- Противодействие на екстремистка пропаганда, идеи и механизми за рекрутиране чрез разработване и комуникиране на контрааргументи и позитивни послания във взаимодействие с неправителствени организации и медиите, както и пресичане на разпространението на екстремистко съдържание в интернет и социалните мрежи.

- Премахване на условията и предпоставките, създаващи благоприятна среда за проникване и възприемане на радикални и екстремистки идеи и убеждения.

- Стимулиране на културен, междуетнически и междурелигиозен диалог и толерантност, както и по-ефективни усилия по отношение осигуряване на социално равенство и социално включване на уязвими групи (вкл. имигрантски общности).

- Подпомагане процеса на деангажиране от екстремистките среди чрез разработване на интегрирана програма на централно ниво и на програми и механизми от всички заинтересовани държавни институции в съдружие със семействата на пострадалите, с представители на местните религиозни и/или етнически общности и неправителствени организации за деангажиране, дерадикализация и рехабилитация на конкретни лица, желаещи излизане от екстремистки среди.

IV. 3. Противодействие на тероризма

53. Българската държава посредством своите правоохранителни, специални и разузнавателни органи полага всички усилия за сигурността на своите граждани. Правоохранителните и разузнавателните органи на Република България работят в тясно сътрудничество със своите съюзници от ЕС и НАТО, както и с партньорски служби на трети държави.

54. Република България посредством своите специализирани структури в областта на сигурността и разузнаването е активен участник в международното сътрудничество на двустранна и многостранна основа с организации като Интерпол, Европол, Евроджъст и други.

55. Република България споделя разбирането, че рамката на глобално противодействие на насилствения екстремизъм и тероризма следва да продължи да бъде ООН. Нашата страна ще участва при изработването на план за действие на ГС на ООН, както и за приемане на релевантни резолюции за противодействие и ще бъде активен участник съобразно своите възможности и капацитет в глобални инициативи под егидата на ООН. В този контекст българската държава ще отстоява спазването на принципите на международното право и приетите международни документи, касаещи борбата срещу всички форми на тероризъм.

56. Противодействието на тероризма изисква прилагане на системни, едновременни, координирани и синхронизирани действия в **четирите основни сфери на дейност**:

- **Превенция** - чрез идентифициране и предприемане на конкретни мерки по отношение на факторите, допринасящи за радикализацията на отделни лица и групи, както и да предотврати превръщането им в терористи. Дейността по превенция срещу въвличането в терористична дейност е системно свързана с дейността по превенция на радикализацията.

- **Защита** на гражданите и обектите от критичната инфраструктура на държавата. Намаляване на потенциалната уязвимост на обществото в случай на терористична атака е от съществено значение.

- **Противодействие** на пряка терористична активност, съставляваща реална заплаха, посредством събиране на разузнавателна информация, разследване на получени сигнали и заплахи, разбиване на терористични и екстремистки групи, разрушаване на каналите за финансиране на терористична дейност, както и недопускане на лица, съпричастни към терористична дейност, да се сдобият с оръжия за масово унищожение. Повдигане на обвинения и изправяне на терористите на съд.

- **Преодоляване на последствията** от пряка терористична дейност чрез адекватна реакция на компетентните структури.

Превенция

57. Предприемането само на открити и/или оперативни мерки срещу тероризма и съпричастните към тероризъм лица не е достатъчно условие за успех. Особено важно е разработването на комплексни превантивни мерки, на международно и национално ниво, които да противодействат на процесите за привличане на хора към терористична дейност –

подобряване на икономическите и социалните условия на живот, усъвършенстване на информационните програми и развитие на межкултурния диалог.

58. Процесите на образование и възпитание са ключов фактор за отдръпване на подрастващите от различни нетрадиционни и примамливи внушения, свързани с радикализация и тероризъм. Включването в учебните програми на адекватна за възрастта информация, която да представя по интересен и общодостъпен начин ценностите и достиженията на демократичните общества, е ефективен подход за превенция на тероризма.

59. Религиозните и етническите групи, които се стремят към интегриране в обществото, са по-малко уязвими от насилствена радикализация и присъединяване към терористични структури. В тази връзка местната власт, религиозните и етническите групи и организации играят важна роля в превантивната дейност.

60. Гражданското общество и семейството са основни фактори в превенцията срещу радикализацията и тероризма. Изграждането на устойчиви комуникационни канали между държавни институции, местни власти, неправителствени организации, религиозни и етнически организации може да осигури възможности за противодействието на директното привличане на хора към терористична дейност.

Защита на гражданите и на обектите от критичната инфраструктура

61. Прилагането на целенасочени мерки за защита на гражданите и обектите от критичната инфраструктура от терористични атаки могат да способстват за предотвратяването на терористична дейност, за провеждането на ефективни спасителни действия, както и за действия по разследването и разкриването на извършителите при осъществена терористична атака.

62. Поддържането и развиването на капацитета за защита на българските граници, които се явяват и външни граници на ЕС, е от особена важност с оглед отговорностите на Република България за идентифициране и възпиране на т.нар. чуждестранни бойци.

63. Страната ни е изправена пред сериозен миграционен натиск. Важен аспект в това отношение е превенцията на заплахата от проникване в страната на чужди граждани, съпричастни към терористична или екстремистка дейност.

64. Предвид спецификата на рисковете и заплахите от терористична дейност, асиметричния и хибриден характер на риска от приоритетно значение е изграждането на национален и институционален аналитичен капацитет за наблюдение и извеждане на потенциални заплахи от тероризъм. Задълбоченото изследване на процесите и анализ на заплахите ще позволят прилагането на ефективни и балансирани конкретни мерки за противодействие.

65. Целенасочено и в дългосрочен план българската държава трябва да запази своята контратерористична общност, добре обучена и специализирана в различните етно-религиозни специфики. Подготвени кадри и развит институционален капацитет са допълнителен принос в тази сфера.

66. Гражданското общество е надежден партньор на българската държава. С неговата решаваща роля и подкрепа ще могат да се идентифицират и да се противодейства в различна степен на всякакъв вид терористични заплахи. За целта трябва да бъдат разработени конкретни програми за партньорство и взаимопомощ.

67. Шенгенската информационна система и аналитичните работни файлове по линия на тероризма в Европол са съществени инструменти за повишаване надеждността на системата за защита на Република България от тероризъм. Нашата страна ще продължи активно да обменя информация по каналите на Интерпол за изгубени или откраднати документи за пътуване.

68. В един все по-бързо изменящ се технологичен свят Република България следва да има изградена система за защита срещу евентуални актове на кибертероризъм и за противодействие на опити за радикализиране чрез използване на интернет пространството.

69. Анализът на множеството терористични актове, осъществени в света през последните години, прави наложително приемането на минимален стандарт за техническо осигуряване на обекти от критичната инфраструктура. Това ще осигури съвместимост на системи за видеонаблюдение, детекция и контрол на достъпа.

70. От съществено значение е създаването на система за мониторинг и контрол върху състоянието на обектите от критичната инфраструктура, при което ясно да са определени отговорностите на собственици и оператори на такива обекти.

71. Изготвянето на национален план за противодействие на тероризма и съгласувани планове за действие на централно и местно ниво за защита на отделните обекти от критичната инфраструктура е съществена предпоставка за готовност за реагиране при терористични актове и прилагане на съгласувани мерки при различните нива на заплахата.

Противодействие

72. Противодействието на терористична заплахата или атака не може да се ограничава единствено до националните граници. Проактивното противодействие на тероризма трябва да бъде осъществявано и в координация с правоохранителни и специални служби на други държави и във взаимодействие с международни организации.

73. Противодействието на тероризма следва да се осъществява с всички законови средства и методи, налични в инструментариума на правоохранителните органи и структурите за сигурност за възпрепятстване планирането на нападения, придвижване на терористи и техните комуникации, да се прекъснат финансирането и достъпът до материали за нападения, както и терористите да се изправят пред правосъдието.

74. Бързият и навременен обмен на информация е от съществена важност в борбата с тероризма. Република България е изразила подкрепа за създаване на единна европейска система за обмен на резервационни данни на пътниците. С оглед предотвратяване, разкриване, разследване и наказателно преследване на терористични престъпления страната ни работи за интензифициране обмена на контратерористична информация между страните - членки на ЕС.

75. Събирането на точна и навременна разузнавателна информация, в това число изпреварваща информация от оперативни източници следва да бъде неотменен приоритет пред службите за сигурност, осъществяващи контратерористична дейност. Прецизният анализ на тази информация, извършен от добре подготвени анализатори, допринася за крайния резултат.

76. Обменът на получената информация да се осъществява бързо и своевременно между контратерористичните звена на държавата при водеща роля на Националния контратерористичен център, ситуиран в ДАНС.

77. Заплахата от синергия между организирана престъпност и тероризъм трябва ясно да бъде изведена пред цялата правоохранителна общност. Във всяка организирана престъпност – трафик на хора и оръжие, фалшификация на документи, наркотрафик и други, следва да се търси потенциално налична връзка и/или относимост към терористична дейност. За целта е важен бързият обмен на информация между компетентните държавни органи.

78. Засилване на мястото и ролята на съвместните екипи за разследване в рамките на ЕС. Този тип дейност ще даде бърз и лесен достъп до общите европейски бази данни (Европол, Евроджъст), както и ще даде възможност за достъп до допълнителна експертна подкрепа на европейско ниво.

79. Наличие на национално законодателство, адекватно отразяващо изискванията на съвременното по отношение противодействието на тероризма.

80. Ефективно съдебно производство за уличените в терористична дейност, в съответствие със законите на страната. Извеждане на международното сътрудничество (по линия на двустранните спогодби за съдебна помощ) по линия на делата за тероризъм в

приоритет в двустранните отношения между държавите. Използване възможностите, в т.ч. и обмен на информация за повдигнати обвинения и влезли в сила осъдителни присъди, по линия на обмена с Евроджъст.

81. Изграждане на ясно субординирана система за оповестяване на терористичната заплаха за страната.

Преодоляване на последствията от пряка терористична дейност

82. Разработването на система от планове за реакция при заплаха и овладяване на последствията от осъществен терористичен акт гарантира подготовката на държавата за противодействие на терористични заплахи.

83. Анализите на риска от терористичен атентат и оценка на възможните щети и жертви следва да бъдат актуализирани и да са в основата на ефективно планиране и подготовка за реакция на държавните органи, гражданите и бизнеса.

84. С помощта на компетентните държавни структури да се изработи механизъм за оказване на съдействие на български граждани, станали обект или жертва на терористичен акт на територията на трети държави.

85. Създаването на национална система за реагиране при кризи е основа за ефективен отговор на терористична дейност.

V. Заключение

86. За реализиране на настоящата Стратегия се разработва и поддържа План за нейното изпълнение в рамките на времеви хоризонт на Стратегията. Планът се изработва от Министерство на вътрешните работи, в непосредствена координация с компетентните министерства и държавни агенции не по-късно от 3 месеца след обнародването на акта за приемане на Стратегията.

87. За практическата реализация на Плана ежегодно до 30 октомври на предходната година, се изработват годишни планове за изпълнението на СПРТ по раздели. Годишните планове се изработват от Националния контратерористичен център във взаимодействие с компетентните министерства и държавни агенции. Плановете се предоставят от министъра на вътрешните работи на Съвета по сигурността към Министерския съвет на Република България за становище до 15 ноември на предходната година и се приемат с акт на Министерския съвет.

88. Министерството на вътрешните работи изготвя до 31 март годишен доклад за отчитане изпълнението на Стратегията за предходната година. Министърът на вътрешните работи внася доклада за обсъждане на заседание на Съвета по сигурността към Министерския съвет.

89. Министерството на вътрешните работи координира прилагането на политиките по противодействието на радикализацията и тероризма, като:

- осъществява междинния преглед и актуализира Стратегията към средата на 2018 г. или при настъпили резки изменения в средата за сигурност;
- организира разработването на нов проект на СПРТ не по-късно от 6 месеца преди достигане на времеви хоризонт на настоящата Стратегия през 2020 г.